

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl. $\frac{1}{2}$ an
3 fl. $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs. $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.
Fieca apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Foie bisericească-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
odată 7 cr., a doua oră
6 cr., a treia oră 5 cr.,
și de fiecare publica-
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce foiea
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unirii»
în
Blaș.

Anul V.

Blaș 31 August 1895.

Numărul 35.

După adunarea Asociațiunii.

Între serbări mărețe și cu parti-
ciparea unui număr public din la-
mura societății noastre românești s'a
ținut adunarea generală din acest an
al Asociațiunii transilvane.

Cu mândrie trebuie să spunem, că
dela constituirea Asociațiunii și până
acum nu s'a mai ținut o adunare mai
imposantă și mai însemnată decât cum
a fost adunarea acésta.

La nici o adunare nu au fost așa
de bine reprezentate despărțimintele
deosebite ca la adunarea acésta, și la
nici o adunare nu au participat cu atâta
interes toți cei adunați, ca érași la adu-
narea acésta.

Însemnătatea adunării din est an
au dat-o și discuțiunile referitoare la mo-
dificarea statutelor. Era evident, că
statutele cele vechi nu mai corăspun-
deau scopului, și că o modificare era re-
cerută prin interesul Asociațiunii și prin
principiile moderne de asociare.

Adunarea s'a achitat cu demnitate
de datorința acésta. Modificările din
statute, făcute toate cu perfect acord,
sunt pe deplin corăspundătoare.

Ca să retăcem alte modificări, vom
aminti la acest loc numai, că prin
nouele dispoziții statutare Asociațiunea
se estinde preste teritoriul întreg al
coronei Sfintului Ștefan.

Nu e vorbă, starea de drept pu-
blic creată de când cu introducerea
constituției actuale, nici până acum n'a

oprit intrarea în Asociațiune a tuturor
Românilor din patria noastră, pe cum
n'a putut să oprăscă adunarea noastră,
ca să primăscă cu cea mai viuă plă-
cere invitarea Lugoșenilor de a ține
proxima adunare generală la Lugoș.
Cu toate aceste statutul era statut, și
dacă era ca statutul să fie observat
după literă, atunci Românii din Un-
garia proprie n'ar fi putut și n'ar puté
să fie membri.

Prin noul statut s'a provăduț în-
trarea tuturor Românilor de pe teri-
toriu Coronei ungare în sinul Asociațiunii.
Și prin asta deoparte s'a pus basă la
un avânt nou și puternic în viața Aso-
ciațiunii, de altă parte s'a terminat și
cestiunea mult agitată între frații noștri
bănățeni privitoare la înființarea unei
Asociațiunii culturale deosebite de Aso-
ciațiunea noastră. În urmă prin modi-
ficarea acésta s'a potențat mult însem-
nătatea Asociațiunii. De aci încolo Aso-
ciațiunea, care fără deosebire de con-
fesiune cuprinde în sinul ei pe toți Ro-
mânii din patrie, a devenit un factor
principal de cultură și progres, un factor,
de care va trebui să țină cont amic
și vrășmaș.

Éta dar, că singur modificarea
acésta a statutelor încă e de ajuns, ca
să facă epocală adunarea din ást an a
Asociațiunii.

Dar nu de mai puțin interes sunt
și dispozițiile acele din statutele cele
noue, cari privesc organizarea și cercul
de activitate a despărțimintelor.

E știut, că în statutele vechi dis-
poziții detaiate cu privire la despăr-
țiminte și la funcționarea lor nu erau.
De aici vine apoi, că în multe părți
organele politice nu concedeau despăr-
țimintelor, ca să-și potă ține neimpe-
decate adunările lor anuale; mai mult,
de aici vinia, că în unele părți nici nu
se puteau constitui despărțimintele, sub
cuvint că nu au basă în statutele pro-
bate de guvern, ci numai într'un regu-
lament pregătit de adunarea însăși.

De altă parte bine este știut, ce
însemnătate extraordinară au despăr-
țimintele pentru viața întregă a Aso-
ciațiunii. E lămurit, că o activitate ro-
dnică a Asociațiunii nici nu se poté în-
chipui, dacă nu este în despărțiminte
o viață vigorosă și plină de febrilă ac-
tivate. Era deci netrecută lipsă, ca
să se reguleze starea de drept a des-
părțimintelor și prin asta să se facă
posibilă o lucrare neturburată a acelora.

Éta dar o altă decisiune adusă la
adunare, prin ce acésta adunare va ră-
mâne memorabilă în viața Asociațiunii.

În sfârșit însemnătatea adunării
din ást an o dá și interesul deosebit,
ce l-a dovedit generația tină. Era
într'adevăr dureros spectacolul, să veđi
cum tinerii noștri, cari totdeauna sunt
gata a se pune în serviciul ori cărei
cauze bune, staū departe de Asociațiune,
care ne-a rămas așa dicând unicul loc
de întâlnire și de armonică lucrare. La
adunarea din ást an un curent nou s'a
ivit. Am constatat adecă prezența unei

Feuilleton.

Mănăstirea de Argeș.

Baladă de V. Alesandri.
Musica de I. Murășan.

I.

În vėdul Carpaților, cari despart pe
frați de frați, se desfășură drama baladei,
carea bardul dela Miresci a împrumutat-o din
gura poporului și a fixat-o păstrându-i forma
poporală. Pe Negru Vodă și pe cei din alaiul
lui îi mișcă la voe bună priveliștea
muntilor uriași îmbrăcați în haină verde. A-
diarea vintulețului, care vine din codrii Car-
paților, încă-i dispune vesel așa, că el pur-
ced cu pași voioși pe Argeș în jos. Voiosă
e deci și musica, înse ea totuși pare că nu
cutăză, să turbure liniștea văii Argeșului.

Dar mișcați erau ei cu toții și de alt-
ceva: ei cărcă un loc potrivit, în care să
zidăscă o mănăstire. Negru Vodă vre, să-și
implinescă o juruință, și juruințele sunt sfinte,
și de aceea poesia și musica își schimbă de
odată ritmul: veselie, cu care merg ei pe
Argeș în jos, pe un mal frumos, se face de

odată solemnă, căci juruința lui Vodă are în
vedere mărirea lui Dumnezeu și pomenirea
morților.

Găndurile lor înăitate la ceriū le întorc
spre pământ sunete idilice, cari se potrivesc
fórte bine în tainica tăcere, ce domnesce în
valea Argeșului. Se aude adecă un fluer de
păstoriū. Ciobanul acesta e chiar binevenit.
Negru Vodă se apropie de el, rugătoriu, pe
cum numai poté să o facă un principe față
cu un om așa de rînd. Condescendența asta
o exprimă și musica asemănându-se la ince-
put musicii populare. Dar mai apoi totuși
vădesce, că grăitoriu este un principe.

Ciobanul răspunde cu naivitate deschisă,
pe cum se obiănuesc a grăi Românașii cu
ori cine se apropie de ei cu inimă deschisă.
El spune, că a vėduț zidul acela, despre care
il întrebă Vodă. Liniștit începe, să-i împăr-
tășăscă acest lucru. Dar îndată își aduce
aminte, că a trecut pe acolo și în timp de
nópte. Cu gróză spune, cum câniū lui îl pă-
răsiaū și se repeđiaū asupra ruinelor lătrând
și urlând.

Corul exprimă acum bucuria și graba,
cu care pornesce Vodă cu alaiul său în di-
recția, în care l-a spus ciobanul, să mērgă,
dacă vre, să dea de zid.

De odată se vėd cu toții în fața ruine-
lor și se opresc. Negru Vodă exprimă acum
cu maiestate solemnă hotărîrea, că aci va
să-și implinescă juruința de a ridica mănă-
stire. Se îndreptă apoi cătră cei dece zidari,
în fruntea cărora e Manole, și într'un ton,
care exprimă dorința lui de a vedé cât mai
în grabă mănăstirea terminată, le poruncesce,
să se apuce de lucru și să-l sfârșăscă repe-
de, și el îi va remunera cu avere și cu o-
nóre. Fără ca să înceteze a exprima dorința
de a vedé mănăstirea terminată, tonul cuvint-
elor lui se face apoi amenințatoriu. De nu
le va succede, atunci va fi de ei: el, autocratu-
l răsăritean, îi va zidi chiar în temeliiile
mănăstirii sale.

Nici nu-și termină Vodă vorba, și întră
corul. Pare că veđi cu ochii, cum alérgă
zidarii unui într'o parte, altul într'alta, cum
implăntă pociumpi, cum întind sforile și sapă
locul temeliiilor, cum ridică și aședă petri.
Ei nu se gândesc la amenințarea lui Negru Vo-
dă, ci vėd înainte ochilor săi avere și onóre,
și acestea îi fac sprinteni la lucru. Ei cărcă
și după și înzădar: încremenți vėd, că par-
tea lor nu va fi avere și boerie, ci amenin-
țarea lui Vodă, căci tot, ce lucrau đua, nóp-
tea se surpa. Între sunete duióse exprimă.

pleiade întregi de tineri, cari au venit cu decisiunea firmă, să-și pună puterile lor în serviciul Asociațiunii.

Faptul acesta nu se poate apretia de ajuns. Noi cu firmitate credem, că dacă tinerimea va persevera în nobilul ei propus și va stăruia din ce în ce la desvoltarea ulterioară a curentului pornit, în scurt vom pute să înregistrăm în analele Asociațiunii fapte, cari pe toți ne vor umple de cea mai viuă bucurie și îndestulare.

În fine însemnată va rămâne adunarea din acest an și pentru concertul, ce s'a aranjat cu acest prilej.

E știut, că muzica este caracteristicul cel mai acomodat al unui popor, și că despre gradul de desvoltare a muzicii la un popor se poate face deducție și privitor la gradul de cultură generală a respectivului popor.

Din acest principiu judecând concertul din 27 August, trebuie să dicem, că a marcat un stadiu al culturii noastre naționale. Și când se va scrie istoria culturală a nămului românesc, lângă datul înființării școlilor din Blaș va sta și datul 27 August 1895, când s'a executat cu puteri naționale prima operă românească, „Mănăstirea de Argeș” compusă și orchestrată de Iacob Murășan.

Reasumând deci toate, repetim cu mândrie, că plină de emoțiune este inima noastră pentru cele ce s'au petrecut în Blaș cu ocaziunea adunării generale a Asociațiunii.

Cei ce au fost la această adunare, vor fi trebuit să părăsescă Blașul cu acea impresiune, că Blașul a rămas și până în ziua de azi, ceea ce a fost totdeauna: centrul și izvorul adevăratei culturii naționale române.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Diarele din Budapesta aduc scirea, că primarele deja a expedit la începutul acestei săptămâni convocătoarele la conferința episcopescă, care se ține astăzi în palatul primațial din Budapesta. Obiectul conferinței îl va forma cestiunea, că din incidentul intrării în vigoare a reformelor bisericești cum să se dea pastorală către cler și popor. Dacă se va da pastorală colectivă, fiecare punct al ei va fi discutat cu de-amănuntul; dacă se va decide, că fiecare episcop să publice pastorală deosebită pentru diecesa sa, atunci numai materia, ce formeză partea esențială a pastoralei, se va discuta cu de-amănuntul în conferința convocată.

Roma.

Sfinția Sa Leo XIII primind în audiență în săptămâna trecută pe mai mulți țiaristi catolici din Italia superioară și-a exprimat bucuria asupra redesteptării conștiinței catolice. E drept, că până acum s'au dobândit succese numai în municipii, dară prin acesta încă se face patriei mari serviciu aclimatizându-se un spirit mai sănătos. Veni-va timpul, când și pe airia se vor produce fructe salutare prin propaganda catolică. Relativ la serbările aranjate de guvern pe 20 Sept. a șis Papa, că Vaticanul va observa o atitudine rezervată și nu va admite nici peregrinaje la Roma. Din purtarea precaută și conciliantă a Vaticanului pe nedreptul deduc diarele liberale, că Papa s'ar împăca cu stările de azi din Italia.

Germania.

Al XLII-lea congres catolic s'a deschis la 26 a. c. în München fiind de față mai mulți episcopi, magnați, deputați, publiciști și preste tot lamura inteligenței catolice din Germania. Numărul celor sosiți în München trece peste 3000

de persoane. Ședințele congresului sunt parte publice parte închise.

În prima ședință publică președintele Müller a declarat, că scopul congresului nu este de a ataca, ci de a pasi pentru a respinge atacurile și de a lupta pentru deplina libertate a bisericii, a Papei și a ordurilor religioase. „Noi nu provocăm pe nime, dară nici nu ne temem de nime.” Dr. Porsch (deputat) pretinde libertate pentru toate confesiunile nu spre a provoca lupta interconfesională, ci spre a lupta în contra necredinței. Asemenea și ceilalți oratori au tractat cestiuni actuale în disertațiunile ținute în ședințele următoare. Presa catolică saltă de bucurie vedând succesul, la care s'a ajuns în Germania prin congrese, era cele liberale fără voe trebuie să constate, că congresele au dat un avânt surprinzătoriu vieții catolice pe toate terenele.

Revistă politică.

Franța.

„Figaro” face descoperiri de tot sensaționale în afacerea acțiilor căii ferate de sud. Sumele defraudate sunt foarte considerabile, era între persoanele compromise se numără unele, cari au ocupat și ocupă încă funcțiuni foarte înalte. Scandalul, ce se va desvolta, va fi a doua „Panama”. Nu e mirare. Unde se lucră prin legi la sufocarea religiosității, acolo infloresc scandalele.

Generalul Munier a publicat în „Figaro” o epistolă, prin care insultă corpul ofițeresc german afirmând, că ostentiv din Alsatia-Lotaringia despote poporul, și bandele de hoți își primesc inviațiunile dela comanda supremă militară. Epistola acesta poate va ave ca urmare schimbarea de note diplomatice între Franța și Germania.

apoi corul durerea zidarilor, când Negru Vodă îi amenință din nou, că de nu vor isprăvi lucrul, el îi va zidi de vii în temelile mănăstirii. Foarte bine face dl Murășan, că aci folosesc sunete dulose. Tonul aspru amenințătoriu ar fi fost adecă o repetire prisositoare. Amenințarea lui Vodă nici nu e cuprinsă aci în cuvintare directă. Momentul cel nou, care se înalță aci la suprafață, este spaima și durerea zidarilor produsă de amenințarea lui Vodă.

Naratorul și spune apoi, cum zidarul mai fac încă o încercare zădarnică. Numai Manole nu va să mai luere, ci desnădejduit merge la o parte și se culcă.

Aci mi-se pare, că dl Murășan a trezit pe Manole mult prea repede. Somnul, visul și trezirea lui Manole dlui nu o depinge în sunetele orchestrei. Și totuși cât de măiestru este dlui și în picturi de felul acesta, o dovedesc la începutul ouverturii din partea a doua.

Manole se trezesc și cu glas stentoric adună pe ceilalți zidari în jur de sine, pentru ca să le povestescă, ce a visat. Cu avintare lirică le istorisesc, ce l-a spus visul. Forța sunetelor crește apoi tot mai tare, după ce Manole începe, să-i provoce la jurământ, să păstreze taina, și „ori ce soțioră, ori ce sorioră mână în zori de zi întâiu s'au ivi”, să o jertfescă zidindu-o de vie în zidul mănăstirii.

Corul zidarilor ascultă de provocarea lui și joră cu hotărîre, că așa vor face.

II.

Pare că zidarul nu și-au ținut jurământul. Manea trezindu-se dimineță și cuprins de un presimț grăbesce sus pe schele și de acolo caută de-a lungul drumului cu nerăbdare crescândă.

Naratorul spune, că presimțul nu l-a înșelat pe Manea. În sunete pline de durere spune, că se apropia Ana, soția lui Manea, „flăoarea câmpului”. Cu inima sfâșiata de durere se aruncă Manea în genunchi și se roagă.

Pare că veți pe Manea cu mâinile înalțate către ceri și rugându-se, ca șiroie de apă să oprască pe Ana. Compoziția aci a fost grea: a avut să exprime începutul disperării lui Manea. Dar pe lângă totă greutatea acesta compoziția a succes destul de bine.

Corul spune, cum Dumneșeu a ascultat ruga lui Manea. Sunete line și lungi spun, cum se adună norii. Se aud deja și tunete depărtate. Sunetele cresc, când se descarcă o „plăe spumegată”. Inse zădarnică a fost plăea: Ana „tot via și s'aproia”. Manole era se aruncă în genunchi. Întru început sunete line par a spune, că el e resignat; dar curând se întăresc sunetele, se trezesc într'insul iubirea desperată.

Acum era dau de un defect de concipiare. Urmază adecă ruga a doua a lui Manole. Într'insa textul vedesc o desperare potențată: ruga lui Manea dă navală indoit de

puternică asupra cerului și cere o stavilă încă și mai mare în calea Anei. Desperarea potențată ar fi trebuit să se exprime și în muzică. Și acesta cu atât mai virtos, pentru că îndată în corul următoriu Wagnerul nostru, fidel textului baladei, descarcă o vijelie, cât și-se pare că veți, cum „paltini că 'ndoia, brați că despoia, munții răsturna”. Preste tot de aci și până la sfârșitul părții a doua compoziția își silesce fantasia, ca ea să-ți zugrăvescă scenele cu colorii dramatice foarte vii, cât și-se pare, că ele se petrec chiar acum.

Vijelia aceea încă e zădarnică: Ana nu numai că nu se oprește în drum, ci și grăbesce pașii. Asta o exprimă corul continuând tot în același tempo repede, în care a depins și vijelia.

Naratorul espune veselia zidarilor și istorisesc apoi, cum Manea, credincios jurământului său, aședă pe Ana pe zid între manifestări de dragoste.

Manole îmbunază și liniștesc pe Ana asigurându-o, că totul e numai o glumă. Prin sunetele melodiei străbate durerea lui Manea, și el înzadar se silesce, să o ascundă.

Corul spune apoi între sunete ușore, cum Ana se încredea vorbelor lui Manea, ér apoi în sunete apăsate durerea, de care era cuprinsă inima lui Manea, pe când se apuca de implinirea visului său. Melodia se înalță alătura cu zidul, până ce în sfârșit se desface în acorduri de durere.

Ana se roagă de Manea, să înceteze.

Adunarea generală

Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.

Preparări. Micul și istoricul nostru opid pentru a doua oară a îmbrăcat în acest un vesmînt solemn: întâiu cu ocaziunea venirii iubitelor și mult doritului său arhipăstor și acum cu ocaziunea adunării generale a Asociațiunii convocate pe 27 și 28 a.c. în Blaș.

Ca festivitățile să succedă, s'a constituit încă de timpuriu un comitet aranjator, care a lucrat cu diligență spre a mulțami pe oșpeți, pe cât este cu putință în un orașel ca Blașul. Pentru orientarea publicului s'a constituit un bureau de informațiuni în localul bibliotecii seminariale.

Dorința ferbinte a Blășenilor de a avea oșpeți cât mai mulți, cu vie bucurie o constatăm, s'a realizat. În timpul din urmă nici o adunare generală a Asociațiunii nu a fost așa bine cercetată ca cea dela Blaș. Se vede, că Blașul, cel mai vechiu centru cultural românesc, și acum deprinde puterea sa atractivă asupra tuturor țărilor locuite de Români. Am fost fericiți de a saluta în micul nostru opid oșpeți nu numai din toate părțile vechii Transilvaniei, asupra căreia se estinde cercul de activitate a Asociațiunii, ci și din Maramureș, Bihor, Arad și Bănat, pe cum și din regatul României. Spațiul foii noastre este prea îngust spre a înșira numele numeroșilor și ilustrilor nostri oșpeți, inteligență și popor, domni, dămne și domnișore, semn, că toți se însuflețesc pentru idealul, ce e scris pe stindardul Asociațiunii transilvane, adică literatura română și cultura poporului român în toate direcțiunile.

Sosirea comitetului central. Comitetul a sosit în Blaș luni la 12 1/2 ore. La gară a fost întâmpinat de cătră Rds. Dn canonic I. M. Moldovan, președintele Asociațiunii, de cătră comitetul despărțimintului Blaș, de cătră comitetul aranjator și de cătră alți inteligenți din Blaș. Directorul despărțimintului nostru, dl profesor Ioan German, cu o cuvîntare alăsa a binevenat pe membrii co-

mitetului veniți din Sibiu, anume dnii Dr. Il. Pușcariu, Zah. Boiu, I. Papiu, Nic. Togan, P. Cosma, L. Simonescu, On. Tilea, Dr. C. Diaconovici și Dr. V. Bologa. La cuvîntarea dlui German a răspuns vice-președintele Asociațiunii Preacuvioșia Sa Dr. Pușcariu. Rds. Dn Moldovan a dat un prânz în onoarea comitetului central.

Sara de cunoștință. Luni sara sala cea mare dela oteul „Univers“ era îndesată de public. Orchestra comandată din Sibiu a executat cu multă precizie mai multe piese musicale. Era o adevărată plăcere a privi salutarile cordiale și împrumutate ale inteligenței întrunite la „Univers“. Amici și amice, cari de deci de ani nu s'au mai vădit saltau de bucuria revederii, recomandând cunoștințelor pe consăngenii și alți cunoștinți de ai lor. În curînd întregă sala luă aspectul unei conveniri confidentiale și familiare, căci toți cei de față făceau parte din marea familie colonisată de Traian între Istru și Carpați. Numai cătră meșul nopții a început a se împrăști convenirea confidentială.

Dina I. La 3/4 8 s'a început s. Liturgie, la care a pontificat I. P. Sa Mitropolitul Dr. Victor Mihályi asistat de membrii Veneratului Capitul și de alți preoți gremiali. Predica festivă a ținut-o conșonatorul catedralei Dr. Seb. P. Radu arătînd misiunea creștinismului de a perfecționa omenirea nu numai din punct de vedere religios, ci și pe terenul cultural, social, literar etc. La finea sfîntei Liturgii Esceleța Sa a împărțit anofora.

La 10 ore spațioasa sală de gimnastică era îndesată de inteligență, era poporul ocupa loc mai ales pe galerie. Între cei ce au onorat cu prezența lor ședința I, cu plăcere amintim pe Esceleța Sa I. P. S. D. Mitropolit, apoi o mulțime de preoți, advocați proprietari, medici și chiar și unii funcționari și militari. Dămnele și domnișorele încă s'au prezentat în număr mare, semn, că nu se interesază numai de bal, pe cum cred unii, ci și de lucrările mai serioase ale Asociațiunii noastre. Puterea statului a fost reprezentată prin dl protopretor Simonffy Alajos.

Cuvîntul de deschidere cetit de Reverendissimul dn președinte a fost următorul:

Onorată adunare!

În timpul din urmă s'a observat o viață interesantă de asociațiunea noastră, în toate regiunile țării cele locuite de Români. Numărul membrilor ei, — deși nici pe departe nu atinge încă suma aceea, ce se poate aștepta cu dreptul, — s'a sporit în mod considerabil. Despărțimintele croite de mulți ani și cu greutate mare puse în activitate, acum funcționează mai pe tot locul, nu numai în centrele lor, dar unele chiar și prin comune singuratică. Ele ramifică din ce în ce mai mult pulsațiunile, ce sunt chemate a le duce până în cele mai depărtate unghiuri, și a le ține vii și sănătoase în legătură continuă cu centrul. Adunările lor cel puțin în casuri și locuri singuratică sunt cercetate foarte bine, așa că ele încep a corăspunde destinațiunii lor importante. Crescînd această interesantă și generalisîndu-se în tot ținutul locuit de Români, preste câțiva ani vom ajunge la ținta prefaptă acestei instituțiuni. Dară spre această se cere lucrare stăruitoare și foarte încredată: pentru că masele mari în genere sunt conservative, era poporul român în special ține ca fierul la cele ereditate și întimpină cu neîncredere ori ce novațiuni. E bună însușirea această a Românilor: pentru că ea-l ține în ființa sa și apără în contra smăcinărilor; numai că ea de multe ori pune pedeci grele și progresului în cele bune și salutare.

Altă aparițiune îmbucurătoare în viața cea domolă a asociațiunii noastre este aceea, că afacerile ei au început a se discuta viu și cu interes nu numai în cercuri private, ci și în publicitate. Puteri nouă se adună în jurul ei, i-se angajează cu mare zel și-l promet concursul lor vigoros. Vederile asupra mijloacelor nu putem dice, că s'au schimbat; dară ele s'au lămurit și clarificat mult în timpul din urmă.

Chiar și cu referință la normativul reuniunii acesteia s'a simțit lipsa de a face unele schimbări, prin cari să i-se asigure funcționare mai promptă și mai corăspunzătoare.

Pe lângă aceea fiind în statute unele spresii și determinări, ce nu stau în consonanță cu raporturile schimbate ale vieții publice de stat, din parte competentă s'a cerut modificare și introducerea altor dispozițiuni după stările faptice de dreptul public de acum.

îmbire și durere se mestecă în melodia cea frumoasă a acestei rugări și se varsă și în inimile ascultătorilor deșteptînd compătimire.

Dar Manea nu încetează. Corul continuă repețind întregă melodia de mai înainte până în sfârșit, unde ea se desface în acorduri de durere.

Drama crește. În duet componistul împreună cu multă măiestrie cele două melodii de mai înainte, a Anei și a lui Manole, și astfel potențază compătimirea ascultătorilor.

Er acum urmăza punctul de culminare al dramei. Desperarea Anei crește din ce în ce tot mai tare, Manea se silește tot mai cu de-adinsul, să o liniștească, era în duetul acesta se mestecă corul exprimînd bucuria cea mare a zidarilor, că jertfa a reușit. E cu neputință a cuprinde în cuvinte împreună, ce o face scena această asupra ascultătorilor. E cu neputință, ca ea să nu misce lîmă ori căruia.

III.

Din nou vine Negru Vodă „pe Argeș în jos“ cu alaiul său, „ca să se închine la cea mănăstire, falnică zidire, mănăstire năskă, cum n'a mai fost altă“. Acest cor în compoziție e succes, dar în executare dl Murășan și-a uitat, să observe la început tempo de mars.

Negru Vodă vede mănăstirea și jalus, ca nu cumva să se zidescă „altă mănăstire

mult mai luminosă și mult mai frumoasă“, întrebă pe zidari, dacă sunt în stare, să facă o atare mănăstire. Tonul compoziției este rugătoriu, pe cât se unesce acesta cu rolul lui Negru Vodă.

Puternic e corul zidarilor (cor bărbătesc în patru voci), cari se oferă, că ei vor zidi mănăstire „mult mai luminosă și mult mai frumoasă“.

Jalnic este corul de dame, care istorisesc, cum Negru Vodă și-a executat hotărîrea de a împedeca zidirea unei atare mănăstiri. A poruncit, ca pe cei dece zidari „să mi-i părăsescă, ca să putredescă colo pe grindis sus pe coperis“.

Naratorul spune apoi, cum au cercat zidarii, să scape făcîndu-și aripi de șindrilă, și cum silința acesta le-a fost zădarnică: ei toți au căzut din înălțime și au murit. Când Manole se încercă de-a se arunca, aude din zid glasul nădușit al Anei. Partea această a partiei naratorului admite loc elementului liric, și dl Murășan s'a și folosit bine de împrejurarea această.

Forțe mișcătoare e strigarea ultimă nădușită a Anei.

Continuă apoi naratorul a spune, acum mai repede, acum mai rarit, după cum preținde textul, cum bietul Manole la aușul glasului Anei s'a perdut și a căzut mort la pămînt. „Er unde cădea, ce se mai făcea?“

Corul: „O fântăna lină cu apă puțină,

cu apă sărată, cu lacrimi udată.“ Și până acorul cîntă acestea cu glas lin, întins, până atunci se aude din depărtare marșul inițial: Negru Vodă se depărtează cu alaiul său. Acompaniarea orchestrei se termină cu un acord scurt și puternic.

Acăsta e piesa cea mai mare a dlui Iacob Murășan. Îngustimea spațiului nu concede și o aprețiere a celor două ouverturi, cari introduc partea primă și a doua.

„Unirea“ a spus-o deunăzi, că piesa această are să se privească de începutul unui avînt, care-l va lua musica românească. Mărturisesc, că recenziunea această scurtă e prea palidă, decât să albă pretenția de a reproduce impresiunea, ce a făcut-o piesa asupra auditoriului, care sigur se apropia tare de o mie de omeni. Pot numai să-mi exprim bucuria, că dl Murășan s'a hotărît a face și la noi cale direcției mai recente, carea va să facă și în musica profană ceea ce a făcut în musica bisericăscă înainte de asta cu vécurei Palestrina: să facă musica deplin atîrnatore dela textul ei, ca ea să-ți grădescă asemenea unei declamări.

Dorim, ca dl Murășan îndreptînd cele de îndreptat cu piesa sa să pășescă în fruntea unui cor mult mai puternic înainte a unui public de deci de mi. Evviva il maestro Murășan!

Deci organul executiv al asociațiunii acum împlinesc mandatul adunării generale din 1892, satisface tot o dată provocării înaltului regim și prezentă onorabilei adunări, pe lângă raporturile despre mersul afacerilor, cari vor fi obiect de discuție și decideră, pe cum au fost dela întemeierea asociațiunii în fiecare an, — și un proiect de modificarea statutelor, ca așa ele să fie aduse în consonanță cu dreptul public, era de altă parte să fie mai clare și să ne asigureze mai deplin mersul regulat spre scopul prefipt.

E învederat, că cu deosebire prin acest punct al programei sale adunarea prezentă devine foarte interesantă și epocală în viața asociațiunii: pentru că ea are să decidă și asupra unor determinări din statute, ce i se prezentăză modificate nu numai după formă, dară și după cuprins.

Cu atâta simțim cu toții bucurie mai mare, când vedem adunată aci o coroană de membri atât de număroasă și un public atât de frumos, frați cu inima aprinsă, plină de zel pentru binele public, cari au concursu numai din ținutul mai apropiat, dară și din regiuni depărtate, spre a-și uni puterile și a lucra împreună.

Onorată adunare! Dacă vom cumpeni serios mulțimea lipselor, ce ne impresură; dacă vom considera, cât de multe și varie sunt terenurile, cari reclamă în mod imperios aplicarea puterilor și a activității noastre; dacă vom adauge cătră aceste împrejurările grele, în cari ne aflăm: judecând drept vom trebui să recunoștem, că bune și dulci sunt fructele acele, cari ni-le-a produs asociațiunea până aci. Dar ele sunt puține, de aceea nu prea suntem mulțumiți cu avântul, ce societatea a luat dela începutul său și până aci. Pentru aceea dintre noi, cari judecă astfel, corectivul este indicat de sine: să punem umărul cu toții, să lucrăm cu mic cu mare, bătrânul și tinerii întru înțelegeră frățescă, unul fiecare după măsura puterilor sale, — și fructele vor deveni din ce în ce mai număroase, vor câștiga creștere și dezvoltare.

Divisiunile ivite pe alte terenuri, și pôte și îndreptățite din anumite considerări, pe terenul acesta să lipsescă, și asociațiunea va prospera. Vă salut din inimă pe toți și cu acesta declar adunarea ei generală de deschisă.

După măduosul discurs presidial ascultat cu deosebită atențiune secretariul al II-lea al Asociațiunii a cetit „Raportul general despre activitatea comitetului în decursul anului 1894“. Dintr'insul estragem următoarele:

1. *Sedințele comitetului* au fost 14. În ele s'au rezolvit agendele Asociațiunii. Premiul de 50 fl. colectat de dl Gr. Maior pentru bibliotece populare ambulante în despărțiminte nu s'a conferit, neînștiințându-se până acum nici o bibliotecă ambulantă. S'a scris concurs la 3 premii din fondul „Georgiu Bariț“ pentru publicarea de scrieri populare instructive, anume: a) 200 fl. pentru cea mai bună lucrare despre comasări; b) 300 fl. pentru un manual de învățământ la școlile medii; c) 200 fl. pentru „Dietetica populară“. S'a hotărât revizuirea statutelor.

2. *Școala civilă de fete cu internat* a avut 90 eleve înmatriculate, dintre cari 60 au fost în internat. Percepțiunile școlii au fost 17,848 fl. 16 cr., era erogațiunile 17,459 fl. 14 cr.

3. *Averea Asociațiunii*. Fondul general e de 131,528 fl. 64 cr. și 85,000 lei. Fondul „G. Barițiu“ e de 3,411 fl. 16 cr. Dna Zinca Roman, amăsurat dispoziției testamentare a soțului său, s'a obligat a solvi suma anuală de 120 fl. pentru 2 stipendii la gimnasiști. Repausatul avocat din Tășnad George Filep a testat Asociațiunii 20,000 fl., din cari s'au și primit 14,500 fl.

4. *Donațiuni*. Dela „Albina“ 1000 fl.

pentru trebuințele curente ale școlii Asociațiunii și ca stipendii pentru eleve. Colectații prin dl Part. Cosma 1162 fl. 08 cr. Tot pentru școlă au donat dl Eug. Crișan din Reghinul săs. 100 fl., era dl adv. Venter din Arad 50 fl.

5. *Membri* are Asociațiunea: fondatori 73, pe viață 162 și ordinari 714. Dintre ceșii din urmă înse numai 412 și-au solvit taxele pe 1894. Destul de trist, că numai atâția sunt membri și că nu solvesc regulat.

6. *Biblioteca* s'a augmentat cu mai multe lucrări folositoare, și s'a pregătit catalogul bibliotecii.

7. *Publicațiunile Asociațiunii* sunt: *Focea „Transilvania“*, „Datele istorice referitoare la familiile nobile române“, „Higiena copilului până la al 7-lea an“, „O colecțiune de povești populare“ de I. P. Reteganul, și s'au făcut pregătirile pentru edarea unei „Enciclopedii române“ sub îngrijirea dlui Dr C. Diaconovich.

8. *Despărțimintele* funcționează cele mai multe cu zel.

9. În fine se fac în raport mai multe propuneri.

La cetirea Conspectului despre membrii Asociațiunii repausați în anul expirat cei prezenți în semn de durere se ridică.

Terminându-se cetirea raportului, s'au ales comisiunile de câte trei membri, și anume: a) pentru esaminarea Raportului general dr V. Hossu prof. în Blaș, Arsen Vlaicu prof. în Brașov și Dr Mih. adv. în Orăștie; b) pentru esaminarea rațiociniului și a proiectului de budget pe 1896 Vas. Podobă preot în Cluș, G. Bărbat viceprotopop în Blaș și Aug. Nicoră cand. de adv. în Deva; c) pentru proiectul referitor la revizuirea statutelor Dr A. Grama canonic în Blaș, Fr. Hossu Longin adv. în Deva și Dr I. Blaga prof. în Brașov.

După alegerea comisiunilor s'au insinuat propunerile și s'au distribuit respectivelor comisiuni spre a-și da părerea cu privire la ele.

Disertațiunile s'au insinuat 5: a) „Înmormintarea la Romani“ de canonicul Gavril Pop, „Economia Câmpului“ de preotul Costin, „Laptele ca nutremit“ de medicul S. Stoica, „Care e femeia cea mai frumoasă“ de I. Popescu, și „Școlile din Blaș“ de Dr Aug. Bunea. Fiind timpul înaintat s'a cetit numai o parte din disertațiunea dlui Popescu, care cu spirit și însuflețire combate defectele educațiunii moderne a fetitelor recomandând simplitatea și laboriositatea cuvenită spre a fi orecând ele demne de chemarea, ce o au în societate. — Reds. Gavril Pop disertând despre datinele Romanilor la înmormintare cu deosebită claritate espune asemănarea între acele și între ceea ce observă Românii la înmormintări. Sperăm, că ambe disertațiunile acestea se vor da publicității și pe calea tiparului. Tot înainte de amedi s'au cetit și declarat de membri ai Asociațiunii și cei înscriși dela ultima adunare generală încóce. Sedința s'a ridicat la 1 oră d. am.

Banchetul în „Hotel Univers“ s'a început la 2 ore și a durat până la 4^{1/2}. Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit, care încă a luat parte la banchet, atât la intrarea, cât și la ieșirea din sală a fost viu aclamat. Toastele au fost distribuite de mai înainte. Mai întâi a tostat președintele Asociațiunii pentru Maiestatea Sa Monarchul, apoi pentru Escelența Sa Mitropolitul, fiind des întrerupt prin strigări însuflețite de „Să trăescă“; dl prof. I. German a tostat pentru inteligența

română, Z. Boiț pentru Mitropolitul, vicariul Barbolovici pentru comitetul central, Dr Il. Pușcariu pentru inteligența din Blaș, dl Part. Cosma pentru comitetul aranjator, Dr Aug. Bunea pentru cei veniți în Blaș la adunarea generală.

Concertul s'a început pe la orele 8^{1/2}. Sala era plină plinuță. În numărul cel dintâi, ouvertura „Ștefan cel Mare“ de Iacob Murășan am vădut întâia dată pe auctorul ouverturii conducând o orchestră mare. Piesa a plăcut publicului foarte și a provocat aplause. Al doilea număr, „Poutpuriu românesc“ de Iacob Murășan, a fost executat acum a doua oră, și acum destul de bine, deși nu cu precisiunea aceea, cu care s'a executat cu ocaziunea intronisării Mitropolitului nostru. Aplause speciale a au secerat soli (dna Corn. Deac, dșora Neti Vancea și dnii Tr. Murășan și Ar. Papiu). A urmat apoi debutul dlui Traian Murășan, „Romanză“ de Mariani, și „Cu ochii tăi“ de Traian Murășan. Cea dintâi a fost italiană, și partea cea mai mare a publicului neînțelegând textul pe deplin nici nu a fost așa de satisfăcut printr'insa ca prin „Cu ochii tăi“. A urmat apoi „Mănăstirea de Argeș“. Despre compoziție grăim într'alt loc. Aci grăim despre executare. Corul s'a purtat foarte bine. Se vedea, că toți membrii ei sunt însuflețiți pentru piesă. Orchestrei ici colé îi lipsia pătunderea cuvenită a piesei. Nici nu e mirare, căci membrii orchestrei orășenesci din Sibiu nu sunt Români. Preste tot înse putem se amintim prestarea ei numai cu laudă și am fi mândri, dacă noi Românii am avé o orchestră ca acesta. Dintre soli au plăcut mai ales Tr. Murășan (Negru Vodă) și mai pe sus de toate dna Victoria Karșai (Ana), carea cu sopranul ei limpede, înalt și bine școlit în sara acesta a fost cu adevărat admirabilă. Laudă merită înse și dnii Purecel (Manole) și Vassiliu (Narratorul, în mare parte recitativ și așa dară ingrat și greu de executat).

Diua a doua. Sedința s'a deschis la 10^{1/2} ore. La verificarea procesului verbal Archimandriul Dr Il. Pușcariu a poftit, ca nici amintire să nu se facă de curioasă propunere a protopresbiterului Maneguț, că adevărat Asociațiunea să fea inițiativa pentru „Reunirea celor două biserici românești“. După ce propunerea s'a făcut, trebuie să rămână urmă despre ea în protocol, dară constatăm, că și coreligionarii protopresbiterului Manguț îi află utopică reunirea bisericilor intenționată de el. Altcum la discuțiune în virtutea § 3. din statute nici nu a fost admisă curioasă propunere.

Telegrame au sosit dela Esc. Sa Mitropolitul Miron, dela dl G. Pop de Băsești, dela Românii din Bistrița, Năsăud, Sibiu, Deva, Brașov, Mehadia și de pe airia.

Comisiunea pentru esaminarea Raportului general prin referentul său Dr Vas. Hossu constată, că comitetul central a executat concluziile aduse în adunarea generală precedentă; că averea Asociațiunii prezentă un sporiu însemnat, școala Asociațiunii e asigurată și materialicesce; e rușine înse, că Asociațiunea are numai 714 membri ordinari, dintre cari numai 412 și-au solvit taxele pe 1894. Laudă zelul funcționarilor și propune a li-se da absolutoriu. Totdeodată comisiunea propune a se tipări pe spesele Asociațiunii numai lucrări de adevărat interes pentru masele mari ale poporului nostru, și ca Raportul pe viitoriu să fie comparativ. Propunerile comisiunii se primesc cu adausul propus de dl

maior, ca în Raportul general să se specifice liniamente generale, că în ce direcțiune se dezvoltă activitate în singuraticile despărțăminte.

Comisiunea financiară constată, că rațiunea este în ordine, și propune, să se dea absolută casariului. Referentul Aug. Nișă recomandă, să se eșecute încă înainte de proxima adunare generală edarea unui drepturiu practic spre instruirea poporului în cestiunile dreptului de proprietate. Fiind cestiunea de mare moment, la propunerea lui avocat Dr. A. Micu se încredințează comitetul central, să pregătască până la adunarea proxima un plan detaliat în privința aceasta. Cu privire la propunerea Reverendisimului G. Pop de a se crea stipendii pentru tinerii dela școala de sculptură în piatră din Zlatna, eventual a se înființa o școală de industrie în Abrud, se hotărăse, ca stipendiu de 100 fl. destinat pentru tinerii, cari învață sculptura în lemn, să pōtă fi dat eventual unui tinăr, — cu preferință din munții apusenii, — care învață la sculptura în piatră. Budgetul pe 1896, care presentă un excedent de vre-o 500 fl., se aprobă.

În numele comisiunii pentru esaminarea proiectului referitoriu la statute și a propunerilor, ce stau în legătură cu acest proiect, raportază Rds. d. canonic Dr. Grama, că comisiunea, — a cărei ședințe au fost publice, și la cari au participat mai mulți dñi cu vot consultativ, pe cum și câți-va din membrii comitetului central, cari au servit cu deslușiri, — află de grave motivele aduse pentru revisuirea statulelor și propune a trece preste desbaterea generală de-a dreptul la desbaterea specială. Dl Dr. A. Murășan e de părere, că revisuirea să se estindă numai asupra §§-lor 5 și 21 cerută de guvern, cari §§-i nu mai corăspund actualelor stări de drept public, nu înse și asupra celorlalți §§-i cuprinși în proiect, din motivul că membrii n'au avut timpul de lipsă spre a studia reformele, ce ar fi de făcut în statute. După o discuțiune infocată s'a primit propunerea comisiunii. Desbaterea specială s'a amănat pe după amădi.

Comisiunea pentru înscrierea de membri a încasat dela membrii cei noi și vechi preste 600 fl.

În ședința de după amădi ținută în sala de desemn dela 5—1/2 ore sara s'a desbătut și primit cu modificări neesențiale proiectul de revisuire prezentat de către comitetul central. La unii §§-i discușiunea a fost destul de animată. Tot comisiunea această a cetit și propunerile insinuate de către dl Duică-Bogdan în legătură cu modificarea statulelor, anume ca 40% din venițele incurse la singuraticile despărțăminte să nu se trimită comitetului central, ci să rămână la dispoziția subcomitetelor spre a le întrebuința în despărțăminte în conformitate cu scopul Asociațiunii. Propunerea această nu s'a primit, fiind îngrijit de interesele particulare din despărțăminte în § 27 din Regulamentul referitor la mijlocele Asociațiunii spre realizarea scopului său. Celelalte propuneri făcute de dl Duică în conșlegere cu alți membri și referitoare la o mișcare literară mai avîntată s'au recomandat de comisiune spre primire. Generațiunea tinăre poftese adecă, ca secretariul prim să presente în fiecare an câte un raport despre literatura română produsă pe teritoriul Ungariei, și apoi adunarea să premieze scrierea cea mai

de valoare. Secretariul să ia inițiativa pentru lucrările, ce ar provoca dezvoltarea literară și culturală; el are să fie spriginit de referenții specialiști în diversii ramii ai vieții literare și culturale. În fōe să se publice numai lucrări de valoare, referitoare la cestiunile științifice literare, pe cum și la cele culturale, sociale și economice, ce se agitază ađi la noi. Să se consulte publicațiunile societăților erudite magiare, săsesci și austriace. Fiind salutară realizarea acestor dorințe, adunarea le-a întimpinat cu bucurie și le-a recomandat comitetului central spre a îngriji de eșecutarea lor, întru cât va fi cu puțință.

Încă înainte de amădi s'a ales o comisiune spre a combina, ce persoane ar fi să constituie comitetul central pe noul period de trei ani. Comisiunea această prin referentul ei Dr. Aug. Bunea a propus pe următorii domni: Ioan M. Moldovan, canonic în Blaș, președinte; Dr. Ilarion Pușcariu, archimandrit și vicariu archiepiscopesc în Sibiu, vicepresident; membri ordinari în comitet dñii I. Suluț, P. Cosma I. V. Rusu, Z. Boiu, I. Papiu, Dr. C. Diaconovic, L. Simonescu, On. Tilea, Dr. Am. Frăncu, Dr. A. Brote, I. Crețu și I. Leb, ăra de membri suplenți Dr. O. Rusu, Dr. R. Roșca, Maxim, Duica, Nic. Togan și G. Dima; Dr. Diaconovic secretariu I., Simonescu casariu, Togan bibliotecariu și Dr. Bologa secretariu II. Referentul comisiunii recomandă alegerea prin aclamare, ce a dat ansă la discușiune de tot vie. În urmă înse a fost primită propunerea comisiunii în tot cuprinsul său.

La propunerea dlui Moroian celebrul filolog și profesor din Lipsca Dr. Weigand pentru lucrările sale valorose referitoare la limba și literatura română a fost proclamat de membru onorariu.

Proxima adunare generală a fost invitată la Lugos. Invitarea s'a primit cu însuflețire.

Cu acestea s'a terminat și ultima ședință.

Cu plăcere constatăm, că desbaterile preste tot au decurs cu demnitate și s'au ridicat pe un nivel mai înalt de cum a fost în alte adunări generale; ceea ce dovedesce un progres îmbucurătoriu al națiunii noastre.

Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit a dat un pranz festiv în onōrea comitetului central, la care au participat 60 de persoane.

De sară a fost balul în sala de gimnastică. Balul a fost fōrte bine cercetat așa, încât spațioasa sală s'a dovedit de prea mică pentru un public atât de numeros. La cuadril au dansat preste 100 de părechii în 6 colone. Multe dōmne și domnișore s'au prezentat în costum național purtat în diversele ținuturi locuite de Români. În paușă s'a distribuit premiul de 40 corōne în aur oferit de un anonim pentru acea dōmnă ori domnișoră, care va purta cel mai frumos și mai original costum național. Fiind grea alegerea, comisiunea compusă din dua directōră A. Solomon din Blaș, dșōra E. Moldovan din Orașuța și dl Moroian dñi Săcele a aflat, că mai bine corăspund condițiunilor de premiare costumul dșōrei Moldovan din Mediaș (o fiică a protopopului nostru) și cel al dșōrei Lazar din Băița, cărora li-s'au distribuit câte 20 corōne, ăra dșōra Opriș a fost lăudată pentru costumul său original.

În decursul balului dl Bogdan-Duică în numele stimătorilor dlui Iacob Murășan a predat acestuia o cunună de lauri și dñei

Karșai un buchet de flori în semn de recunoștință pentru concertul din sara trecută.

Joi s'au făcut excursiuni în Bereul metropolitan și în grădina Comșa din Veza.

Ōspeții s'au depărtat din opidul nostru Joi, pe cum credem noi, mulțamiți cu festivitățile aranjate. Noi ne-am convins și cu această ocașiune, că adunările Asociațiunii cu plan aranjate sunt de o mare importanță nu numai pentru cultura noastră literară, ci și pentru cea socială.

Noutăți.

I. P. S. D. Mitropolit Dr. Victor Mihályi Joi noștea a călătorit cu trenul la Budapesta spre a lua parte la conferința episcopescă convocată pe 31 a c.

Sfintirea bisericii din Bistrița amănată. Primim următoarea telegramă: „Din cauze neașteptate sfintirea bisericii române din Bistrița și serbătorile anunțate se amână. Comitetul aranjator.” Despre acelea „cauze neașteptate” prin Blaș se svonesc lucruri de tot bizare, dar până acum nu am primit nici o informațiune dēmnă de credință.

Avis. La tombola aranjată la 11 August a. c. cu ocașiunea adunării generală a Reuniunii femeilor române selăgiane numerii câștigători 56, 60, 83, 115, 119, 126, 135, 153, 160, 201, 267, 281, 313, 392, 454, 456, 469, 481, 507, 511, 524, 537, 547, 554, 556, 557, 573, 586 și 650 nici până acum fiind presentați pentru a-și ridica lucrurile câștigate, posesorii acelor numerii de tombolă sunt rugați, ca contra losurilor provēdute cu numerii amintiți obiectele câștigate să le ridice dela subscrisul cel mult până la 25 Septembrie a. c. Obiectele neridicate până la acest termin se vor licita în favorul „Reuniunii femeilor române selăgiane”. Șimleu 28 August 1895. A. Cosma secretariu „Reuniunii femeilor române selăgiane”.

O nouă ordinațiune ministerială. De când guvernul și-a pus în gând eșecutarea faimōselor reforme bisericesci, un potop de ordinațiuni inundă țara. Ordinațiuni cele multe încă sunt un semn despre defectuositatea epocalelor reforme (!). Prin cea mai nouă ordinațiune fabricată în ministeriu de interne se dispune, ca din 1 Oct. începând tōte casurile de nascere și de mōrte să se insinue la conducătorii matriculelor de stat. Nascerile au să fie anunțate cel mult în decurs de o săptămână, ăra casurile de mōrte în proxima și comună. Casurile de nascere au să se facă cunoscute de către tatăl legitim, ăra cele de mōrte de către capul familiei. Cei obligați la insinuare pot încredința cu această și alte persoane apte. Cei ce nu fac insinuările ori fac insinuări false, vor fi pedepsiți cu amendă de până la 600 corōne. Ordinațiunea această are să fie comunicată și esplicată de către fiecare antistie comunală în cele 5 Dumineci din Septembrie. Publicarea se face la casa sfatului, respective la primărie.

Internat magiarisatoriu în Seghedin. Pentru pruncii oficialilor dela calea ferată, cari s'ar serve în ținuturi cu limbă nemagiară, se ridică un internat în Seghedin, ca ei să pōtă fi crescuți în limba magiară. Orașul a oferit spre acest scop un loc de frunte. Magiarii, cari atăta se îngrijesc de cultivarea limbii materne, leau în nume de rău nemagiarilor, cari cultivându-și limba fac același lucru ca și magiarii.

Neorolog. Dionisiu Roman ca soț, Pavel Popescu par. gr. cat. și Sofia n. Domșa ca părinți cu inima plină de durere anunță, că iubita soție resp. unica lor fiică *Maria Roman născ. Popescu* membră fund. și președintă a Reuniunii fem. rom. din Mediaș și jur după împărțășirea cu sfintele sacramente a repausat în 28 a c. în etate de 37 ani în al 21-lea an al fericitei căsătorii după grele suferințe îndurate în timp de 10 săptămâni.

PARTE ȘTIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardélü.

H.

Notariul säborului.

(Capetü.)

Ce erau notarii după Pravilă și pracsă bisericii răsăritului? Cumcă instituțiunea *notariului säborului mare* din biserica românească din Ardélü nu pöte la nici unü casü sä fie o instituțiune de a bisericii răsăritului, ce vede mai întâiu de acolo, că chiarü nici säborul mare, precum amü vedütü deja, nu este o instituțiune bisericescä răsăritenä, ci în forma practicatä înainte de s. unire, este o instituțiune calvinescä. Dacă nici instituțiunea säborului mare nu este instituțiune răsăritenä, atunci e imposibilü, ca instituțiunea notariului säborului mare, care era numai unü organü alü säborului mare, sä fie totuși o instituțiune răsăritenä.

Acësta este cauza, că nicăiri la Româniî din celealate țëri locuite de ei, precum România, Moldova, Bucovina, precum nu aflămü instituțiunea säborului mare, așa nu aflămü nici instituțiunea notariului säborului mare. Totü asemone nu aflăm instituțiunea acësta nici aice la alte popörë, cari s'au ținütü și se ținü de biserica răsăritului.

Dupä dreptulü și pracsă bisericii răsăritului suntü döuë specii de notarii, inse amëndouë diverse și departe ca ceriulü de pämintä atâtü notariulü generalü românescü, câtü și de celü calvinescü. Aceste specii suntü:

1. Notarii sinödelorü archieresci ecumenice și locali säu topice. Chimarea lorü era, sä redigeze protocoalele și actele sinödelorü respective. Oficiulü lorü însă înceta după închiarea sinödulü, și nu era unü oficiü stabilü, cum era oficiulü notariului säborului mare. Câte odatä la sinödele aceste funcționä mai mulți notarii, între cari unulü ca conducëtoriulü celoralätii se numiea: protonotariü. ¹⁾

2. Notarii episcopilorü numiți: *νοτάριοι, εαβουλάριοι* și *καγκελλάριοι*, cari încä în vécurile de întâiu ale creștinätäii redigeä actele episcopesci. Chiarü și bărbați distinși funcționä câte odatä ca notarii ai episcopilorü. Așa de pildä s. Atanasii a fostü notariulü episcopului Alesandru dela Alesandria, Proclu a fostü notariulü lui Atticü arhiepiscopulü Constantinopolului. Câte odatä la câte unü scaunü episcopescü, care avea afaceri multe, funcționä deodatä mai mulți notarii. Așa de pildä sfinții martiri Marcianü și Martiriü aü fostü notarii ai arhiepiscopului Proclu dela Constantinopolü. ²⁾ Întru mai mulți notarii, unulü era celü dintäiü, și se numiea protonotariü säu primiceriulü notariilor = *πριμικήριος νοταρίων*.

Notarii episcopilorü chiarü și în timpurile antice nu erau totüdeauna din numërulü preoșilor, ci de multe ori erau numai lectori säu anagnosti. Așa de pildä sfinții martiri Marcianü și Martiriü aü fostü numai anagnosti säu lectori. ³⁾ În timpurile mai târșii usulü bisericescü a mersü și mai departe, câtü chiar și mirenii încä puteä purta oficiulü de notariü și chiarü și de protonotariü alü episcopului, căci Pravila în tractatulü despre oficialii episcopesci, între oficiile episcopesci, cari se dau mirenilorü, pune în loculü întâiu oficiulü de protonotariü. ⁴⁾

Împrejurarea acësta, că notarii episcopilorü puteä sä fie și numai lectori säu anagnosti în biserica răsăritului, și chiarü și numai laici, arată până la evidentä, că notariulü episcopescü pre care-lü cunöște Pravila nu are de a face absolutü nimicü cu notariulü säborului mare din biserica românească din Ardélü. Căci

notariulü ca anagnostü säu chiarü și mirenü la nici unü casü nu putea fi persöna întâiu după episcopulü, cum era notariulü säborului mare, căci în răsăritü laicii nu putu ave în biserica oficii mai înalte decâtü preoșii și diaconii.

Afarä de aceea oficialii mai înalți episcopesci, suntü cei din pentada întâiu; ¹⁾ așa numiți: exocatoceli. Protonotariulü dacü cumva este barëm diaconü, este numai celü de întâiu în pentada a döua, din care causä se și numiea: *ușa exocatocelilorü*, încätü oficiulü lui era mai apröpe de alü exocatocelilor. ²⁾

Pre lângä aceea pre nici unulü dintre notarii nu-lü alegea sinodulü diecesanü, cum alegea säborulü mare în biserica românească din Ardélü pre notariulü säborului, ci îlü denumiea episcopulü. ³⁾

Nici unul dintre notarii, și chiarü nici protonotariulü nu era vicariü alü episcopului, nici nu-lü supliniea în nimicü, cândü era împedecatü. Vicariulü episcopului în *sacris* era protopresbiterulü; ⁴⁾ erä în cele administrative era archidiaconulü.

Combinändü acum töte aceste dispoșiü ale dreptului bisericescü orientälü cu pusëțiunea notariului säborului mare din biserica nösträ, putemü constata, că nici una din atribuțiunile notariului säborului mare, cari nu isvoröscü din însuși conceptulü unü notariü, nu are nici unü temeiü în dreptulü și pracsă orientälä. În specie după dreptulü și pracsă orientälä notariulü nu pöte fi nici cea de întâiu persöna după episcopulü nu pöte fi nici vicariulü născutä alü episcopului, și nu pöte fi nici alesü de sinodulü diecesanü.

De altä parte töte atribuțiunile aceste ale notariului säborului mare din biserica românească din Ardélü suntü identice cu ale notariului generalü calvinescü din Ardélü.

Credemü deci, că nu mai pöte fi nici o îndoelä, că și instituțiunea notariului säborului mare, încä este una din instituțiunile calvinesci introduse în biserica nösträ sub presiunea calvinä.

Instituțiunea acësta inse a pieritü astäqi din biserica nösträ cu totulü și n'a mai rămasü, putemü dice, nici o urmă despre ea. Perirea säborului mare a trasü după sine și perirea ei. Loculü lui îlü ocupä astäqi notarii consistoriali și notarii sinödelorü diecesane.

Singurü instituțiunea *notariilorü säborului micü* a rămasü până în ziua de astäqi în instituțiunea notariilorü tractelorü protopopesci. În câtü inse sinödele protopopesci nu suntü alta decâtü sinödele archidiaconali din evulü de mijlocü, cari încä își aveä notarii säi, pre cari calvinii le-au ținütü în biserica lorü și după căderea dela biserica catolicä, putemü dice, că instituțiunea notariilorü tractualü este o instituțiune apusanä virttä în biserica nösträ de calvinü, de carea inse în tötä Pravila și dreptulü orientälü nu se amintescä nimicü.

Încätü și sinodulü generalü calvinescü încä nu este decâtü instituțiunea apusanä a sinodului diecesanü în formä calvinä, putemü sä dicemü, că și instituțiunea notariului generalü alü sinödulü calvinescü și românescü încä este o instituțiune apusanä în formä calvinä, încätü și sinödele diecesane apusane și-aü avütü notarii lorü.

Notariulü generalü calvinescü este și astäqi o persöna înaltä în biserica calvinescä din Ardélü. De cândü s'a introdusü inse în biserica calvinä constituțiunea din 1871 notariulü generalü calvinescü și-a perdutü dreptulü de a urma în scaunulü superintendențialü nemijlocitä după ce vine în vacanță, deörece pre superintendentele de atunci în cöce are dreptü a-lü alege conventulü districtualü transilvanü de a dreptulü fără nici o candidare.

În biserica românească din Ardélü deci a peritü cu totulü instituțiunea calvinä a notariului säborului mare în timpulü dela s. unire până astäqi. În biserica calvinescä inse a rămasü.

¹⁾ Sinodulü topicü dela Cartagena dela 403 și 419 în Syntagma III §. 24. 288. Sinodulü dela Efesü și Calcedonü la Hardouin.

²⁾ Sozomen Hist. eccl. II 17. Socrate Hist. eccl. VII, 41.

³⁾ Sozomen Hist. eccl. II, 14.

⁴⁾ Macri »Hierolexicon« la cuvintulü Notarius. Acești doi ss. Martiri se celebrözä în biserica nösträ în 25 Octobree.

⁵⁾ Pravila de Tergoviște pag. 407.

¹⁾ Veđi mai susü pag. 148 un.

²⁾ Macri »Hierolexicon« la cuvintulü: Protonotarius.

³⁾ Veđi mai susü pag. 156.

⁴⁾ Veđi mai susü pag. 151.

Mârgeaua Gialmarei.

Novelă de Laicus.
(Continuare.)

Sven începu a se interesa mai de aproape de acest marabut. I-se spuse, că locuitorii din țara în mare cinste pentru rigurositatea lor; că cetesce în stele și că e vizitat de o potrivă și de Arabi și de Cabili. Omenii însă mai spuneau, că el scie toate, și că dacă îi vorbă de mârgeaua Gialmarei, el de sigur ar ști spune, unde petrece.

După toate acestea Sven doria acum, să meargă la marabut. El își află curând un conducător, care pentru o plată bună era dispus să-l ducă până la peșteră. Sven îi făcuse dar tinărului, care se legase, să-l conducă, că la o anumită oră din noapte să se ducă de nesmintit la locuința lui Jocerau. Lui Jocerau îi bătu la ochi hotărârea aceasta de a-l duce pe marabut noaptea, dar Sven îi spuse că voește, să-l surprindă pe acela cu mâna sa, căci el e convins, că acolo e a se afla de sigur cheea, care ar ajuta la aflarea apei. De odată Sven îl rugă pe Jocerau, să se cugete bine, că ore n'a dat vre-odată marabutului prilej, pentru ca acesta să poarte apă în față de el.

De lucruri de acestea Jocerau nu-și avea aminte. El încă-l văduse pe marabut în vre-o câteva ori prin douarul Cabililor, dar și prin coloniile europene. Alceva nu se scia despre el.

Într'acestea căldura creștea tot mai tare. Sorele ardea grozav, și cei ce aveau, să meargă la marabut, se puseră pe somn și să-și întărească puterile.

La ora statorită Cabilul luat de însoțitor se înfățișă. El se intrarmase cu un călărieș, căci ori cum, dar o călătorie nopțională prin pustie nu era țara pericle. În noaptea și Sven și Jocerau erau gata, și cavalerii însoțită de un servitor se puse în mișcare. Eugen rămase acasă spre a o îngriji de vre un atac.

Preste tot calea nu era împreună cu ei greutate. Deși luna era în pătrariu, și miile de stele, care scipia pe firmament, luminau calea până la ore care distanță, și singur numai pozițiile mai depărtate rămăneau în umbră. Afară de aceea era anume noaptea, când nopțile sunt foarte scurte.

Tinărul Cabil își îndreptă calea după stele, și de aceea călătoria mergea repede, și că călăria pe șes. Dar asta se schimbă după meșul nopții. Ajunseră deja în gârșia munților Sel, și calea ducea printre stânci de petri și prin văgăuni, care erau înconjurate cu brădet. Instinctul, de care se conducea pe aci Cabilul, era admirabil. El se învârtia totdeauna în frunte, și de multe ori ajungea o ridicătură a pământului, pentru să el să se potoa orienta. Une ori trebuia să se pogore de pe cal și să-l ducă de frânt în întunerecul brădetului, și când ajungea era din brădet afară, îi ajungea o privire în stele, pentru ca el să hotărască, în ce direcție să continue calea.

Regiunea se făcu tot mai sălbatică. Se învârtia într'un labirint de văgăuni, din care se părea, că va fi cu neputință a mai ieși. Și lângă aceea și pădurea se făcu tot mai densă așa, cât nu mai concedea nici o urmă liberă.

„Dacă s'ar fi rățecit Cabilul?“ întrebă Sven de odată pe Jocerau, care călăria de fruntea lui. „Dacă ne-ar trada?“

„Nu ne tradă.“

„Ești așa de sigur?“

„Da. Tatăl său lucra în colonia mea. El cunoștea pe Blanca și pentru ea ar trece și prin foc. Afară de aceea noi suntem mai mulți înși, și el e singur: cui ar pute el să ne tradeze? Și ai lui au rămas în douar și au să garanteze pentru noi. În privința asta sunt deplin liniștit. De altmintea ascultă de dădă însuși.“

Se îndreptă apoi către Cabil pentru a-l întreba, când vor ajunge la peștera marabutului. Cabilul asigură, că ei sunt abia în depărtare de un pătrariu de oră dela ea, dar calea se face tot mai grea, și ei preste puțin vor avea să lase caii îndrept și să încetă a se călători prin brădet și pe stânci.

Deslușirea acesta pe Sven îl liniști și nu prea. Dacă lăsa caii îndrept, atunci fără îndoială trebuia să rămână și servitoriul cu ei, și astfel mica lor cetă scădea cu a treia parte. Apoi situația servitoriului nu era nici de cum plăcută. El se afla în dricul nopții singur între împrejurări, care nu prea erau liniștitoare, căci de prin tufișuri oria se auzea zăuțură, și ici colea strălucia din întunecate câte doi ochi infocați. „Șacali,“ dicea Cabilul fără de a-l băga în seamă. Și într'u adevăr șacalii sunt animale fricoșe și lașe. Dar că ore temu-se ei în timp de noapte de un singur om, când ei sunt mai mulți, asta e o întrebare, la care esperința în ori care noapte poate să răspundă altmintea, și nu cum răspunde istoria naturală. De altă parte îl liniștea pe Sven împrejurarea, că tinărul Cabil încă și acum își îndrepta calea cu siguranță liniștită.

Așa ajunseră în sfârșit la o mică poartă, în mijlocul căreia Cabilul își opri calul și sari de pe el. Aci, declară el, este locul cel mai potrivit pentru a lăsa caii. Apoi tăia cu lataganul tufiș și aprinse un foc, care după părerea lui avea să alunge toate animalele sălbatice. De altmintea, dicea el, nici nu sunt în ținutul acesta animale mai periculoase. Asta putea el să o susțină cu toată siguranța: dacă ar fi pe aci vre un leu ori vre o panteră, acesta s'ar ști deja în douar; animalele acestea își vădesc adevărată ființa de față prin aceea, că dau năvală asupra turmelor. Mica societate imită exemplul Cabilului. Servitoriul trebuie să rămână cu caii, și să se aștepte îndată dispărură în întunecime.

(Va urma.)

Editor și redactor răspunzător:

Dr. Victor Szmigelski.

236 număr.
1895 v.

(28) 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel köz-hírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1891. évi 8734/p. számú végzése következtében Olteán Vazul ügyvéd által képviselt Pátia takarékpénztár javára Juhn Mihály és társai ellen 87 frt. — kr s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 500 frt — kr-ra becsült Juhn Mihálynál: 100 véka buza és két tehénborjuval. Juhn Sáránál: 30 véka buza, 50 véka kukoricza és 4 szekér széna. WALTER Mihálynál: 2 fehér tehén, 20 véka kukoriczából álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a hosshuaszoí kir. járásbírószág 1443—1895. számú végzése folytán

87 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1891. évi Junius hó 15 napjától járó 6 % kamatai és eddig összesen 46 frt 15 krban biróilag már megállapított költségek erejéig Bolkácson a község piacán leendő eszkozlésére 1895. évi Szeptember hó 9-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107 és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Hosshuaszoón 1895. évi Augustus hó 23. napján.

Dózsa Sámuel
kir. járásbírószági végrehajtó.

Nr. 3546—1895.

(26) 2—8

I. Escribe de concurs.

Până în 15 Septembrie st. n. esclusive 1895 se escrie concurs la 8 stipendii din *Fundațiunea fericitului Romontai* și anume: 2 de câte 315 fl., unul usuat de Tit Liviu Tilea, care și-a terminat cursul de medicină, și altul de medicinistul Nerva Moldovan, care din cause independente de acest consistoriu nu-l poate folosi, *mai de parte două stipendii de câte 84 fl. v. a.*, unul usuat de medicinistul Vasile Maior, care nu a prezentat legitimitate suficientă, și altul de Cornelii Bar-doși, care a absolvat cursul academiei comerciale; *la un stipendiu de 100 fl.*, usuat de juristul Semproniu Muntean, care din cause independente de acest consistoriu nu-l mai poate folosi; *la două stipendii de câte 63 fl.* usuate de gimnasiștii absoluți Vilhelm Șorban și Aureliu Rusu; și *la un stipendiu de 60 fl. v. a.*, usuat de gimnasiștii Iuliu Codarcea, care din cauza morbului și-a intrerupt studiile.

La aceste stipendii pot concurge:

- numai tineri studenți miseri, cari sunt născuți în Transilvania și sunt de naționalitate români;
- cari pe lângă purtare bună au din studii *calcul de eminentă*;
- dintre concurenții vor avea preferință în înțelesul testamentului, caeteris paribus, cei de origine nobili și consăngenii cu piul fundator; prerogativa de nobil este de a se dovedi cu atestat dela competența jurisdicțiune comitatensă; era consăngenitatea cu piul fundator este de a se dovedi cu atestat, care să cuprindă tabela genealogică compusă de către respectivul oficiu parochial;
- dela concurenții se poftesce, să alature la cererile concursuale *testimoniu scolaritic în copie autentică, și nu în original*, carte de botez, testimoniu medical, atestat de paupertate, care să fie subscris de antistia comună politică și de parochul concernent și întărit cu sigilul parochial;
- concurenții să numescă expres institutul, la care și unde vor să continue studiile academice ori gimnasiale pe anul scolaritic 1895/6.

Cererile concursuale, cari nu vor fi adjustate în modul indigitat, ori nu se vor așterne la Consistoriul subsemnat până la termenul prescript nu se vor lua în considerațiune.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul archidiececan gr. cat. de Alba-Iulia.

II. Escribe de concurs.

Pentru două stipendii de câte 60 fl. v. a. din *Fundațiunea fericitului episcop Ioan Bob*, unul folosit de medicinistul Valeriu Muste, care din cause independente de acest Consistoriu nu-l mai poate usua, și altul de cadetul Alexandru Nemeș, care nu și-a legitimat progresul, — se escrie concurs până în 15 Septembrie st. n. esclusive 1895.

Doritorii de a obține aceste stipendii au de a-și instrui cererile conform condițiilor desfășurate mai sus în escrierea de concurs pentru stipendiile romantiane.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul archidiececan gr. cat. de Alba-Iulia.

III. Escriere de concurs.

Pentru două stipendii de câte 70 fl. v. a. din *Fundațiunea fericitului Ioan Gavrilă Vajda de Sobómező și a soției sale Elisabeta născută Iuleovici*, unul folosit de Corneliu Horșa, tehnic, care nu și-a legitimat progresul, și altul de cadetul Simeon Precup, carele asemenea nu s'a legitimat despre progresul său, — se scrie concurs până în 15 Septembrie st. n. exclusive 1895.

Doritorii de a obține acest stipendiu trebuie să scie perfect românește și să-și instruescă cererile conform condițiilor desfășurate mai sus în scrierea de concurs pentru stipendiile românești.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

IV. Escriere de concurs.

Pentru un stipendiu de 60 fl. din *Fundațiunea fericitului Petru Maior*, folosit de gimnasistul absolut Valeriu Maior, — se scrie prin această concurs până în 15 Septembrie st. n. exclusive 1895.

Doritorii de a obține acest stipendiu au de a-și instrui cererile conform condițiilor desfășurate mai sus în scrierea de concurs pentru stipendiile românești.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

V. Escriere de concurs.

Până în 15 Septembrie st. n. 1895 se scrie concurs la un stipendiu de 120 fl. din *Fundațiunea Kleiniană*, folosit de gimnasistul absolut Victor Macavei.

Doritorii de a obține acest stipendiu au de a-și instrui cererile conform condițiilor indigitate mai sus în scrierea de concurs pentru stipendiile românești.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

VI. Escriere de concurs.

Până în 15 Septembrie st. n. exclusive 1895 se scrie concurs la 7 stipendii din *Fundațiunea fericitului Arhiepiscop și Mitropolit Alesandru Șterca Șuluț*, și anume: două stipendii de câte 400 fl. v. a., folosit unul de candidatul de profesor Valeriu Suci, și altul de medicinistul Octavian Florea, care nu și-a legitimat progresul în studii; un stipendiu de 300 fl. folosit de candidatul de profesor Dr. Elia Daian; două stipendii de câte 100 fl. folosite de cadetii absolți Sever Trifan și Iacob Brăndușan, și două stipendii de câte 60 fl. folosite de gimnasistul Emanoil Bran, care nu și-a legitimat progresul, și altul de Clemente Boeriu absolut de școala comercială.

Cei ce doresc a obține vre unul din stipendiile de mai sus au să intrunescă următoarele condițiuni:

a) că sunt români gr. cat. mizeri născuți în Transilvania;

b) că pe lângă purtarea morală bună au din studii calculi de eminentă;

c) dintre concurenți vor avea preferință, cari vor putea dovedi, că sunt consăngenii cu piul fondator;

d) concurenții să alăture la cererile sale: *testimoniul școlastic în copie autentică și nu în original*, atestat de consăngenitate, dacă sunt consăngenii cu fondatorul, care atestat trebuie să cuprindă tabela genealogică compusă de către respectivul oficiu parochial. După aceea carte de botez, *testimoniul medical*, și să numescă expres *institutul*, la care și unde vor să continue studiile academice ori gimnasiale pe anul școl. 1895/6.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

VII. Escriere de concurs.

Până în 15 Septembrie st. n. exclusive 1895 se scrie concurs la două stipendii din *Fundațiunea fericitului canonic lector Constantin Alutan*, și anume: unul de 60 fl. folosit de gimnasistul Alesandru Chereșteș, care nu a dovedit progres multămitor, și altul de gimnasistul Iuliu Murășan, care nu și-a legitimat progresul.

Doritorii de a obține aceste stipendii au de a-și instrui cererile concursuale conform condițiilor indigitate în scrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

VIII. Escriere de concurs.

Până în 15 Septembrie 1895 se scrie concurs la un stipendiu de 40 fl. din *Fundațiunea fericitului profesor normal Partenie Moldovan*.

Cei ce doresc a obține acest stipendiu, au de a-și instrui cererile conform condițiilor indigitate în scrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

IX. Escriere de concurs.

Până în 15 Septembrie st. n. exclusive 1895 se scrie concurs la un stipendiu de 120 fl. din *Fundațiunea fericitului preposit capitular Constantin Pappalvi*, folosit de Aurel Pop, care a terminat cursul preparandial.

La acest stipendiu vor avea întâietate consăngenii piului fondator și între aceștia praeferețer cei născuți în Popfalău.

Cererile instruite după norma indigitate la scrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane au să se așternă până la termenul prefapt la subsemnatul Consistoriului.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

X. Escriere de concurs.

Până în 15 Septembrie st. n. exclusive 1895 se scrie concurs la următoarele stipendii din *Fundațiunea fericitului Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Ioan Vancea*, numită „*Cassa arhidieceșană*”.

1. La un stipendiu de 150 fl. destinat pentru școlarii gimnasiști, înse cu obligamentul, că cel ce va obține stipendiu, este dator a intra în Seminarul tinerimii române gr. cat. din Blaș.

2. La un stipendiu de 300 fl. pentru studenții dela universitate ori institut politehnic.

3. La 3 stipendii de câte 60 fl. și unul de 40 fl. pentru elevii preparandial în Blaș ori la altă preparandie română greco-catolică.

4. La un stipendiu de 100 fl. și altul de 120 fl. v. a. pentru fetițe, cari frecuează școala gr. cat. din Blaș, ori altă școală de fetițe greco-catolică, romano-catolică, ori școală civilă română.

La aceste stipendii pot concurer numai români gr. cat. din Arhidieceșă. Preferință au consăngenii și afinii fondatorului, chiar și când nu ar fi din Arhidieceșă.

Cererile concursuale sunt a se instrui după norma indigitate mai sus în scrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

XI. Escriere de concurs.

La un stipendiu de 40 fl. v. a. din *Fundațiunea fericitului Ioan Pop Doda* se scrie prin această concurs până în 15 Septembrie st. n. exclusive 1895.

La acest stipendiu pot concurer numai români gr. cat., cari frecuează vre un gimnasiu ori școală reală. Preferință au cei născuți în Șard și între aceștia consăngenii fondatorului. Concurenții trebuie să dovedescă cunoștința limbii române prin o temă luată de dinșii pe cel puțin o colă de hârtie înaintea unui profesor de gimnasiu română, care trebuie să adeverească această.

Cererile să se instruescă după norma indigitate la scrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane.

Blaș în 13 August 1895.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

Cu deosebită stimă cuteză a încunoscința pre Veneratulă Cleră greco-catolică, că precum și până acum iaă asupra-mi gătirea de

iconostase, amvone, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelor, în ce privesce lucrul de măsură și de sculptor, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icone sante, dimpreună cu aședarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescă cu plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoșcere deosebită, și tôte mă îndreptătesc la sperarea, că Veneratulă Cleră mă va împărtăși ocașionalmente de prețuită-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să merită renumele celă bunu, care mi-l'am câștigat până acum.

Prin tarifulă de zone dispărându depărtările, prin această capacitatea de concurență mi-s'a mărită.

Rugându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ianuariă 1892

cu deosebită stimă

Carolă Müller,

auritoră și fabric. de recuis. bisericesci.